

Jeugdhulp

Clëntervaringsonderzoek

Gemeente Almere

Inhoud

Inleiding	2
Onderwerp van het onderzoek	2
Doelgroep en methode	2
Anonimiteit	2
Bijzonder jaar	3
Bevindingen	4
Toegang tot de training	4
Doel van de training	4
Inhoud en uitvoering van de training	4
De training en de rol van de trainer	5
De groep en de groepsdynamiek	5
Effect van de training	6
Beoordeling van de training	6
Conclusie	8

Dankwoord

Onderzoek & Statistiek wil Vitree hartelijk bedanken voor alle hulp! Voor het meedenken, de organisatie en planning van de interviews en voor het leggen van de contacten met de trainers, ouders en kinderen.

Inleiding

Het cliëntervaringsonderzoek Jeugdhulp is wettelijk verplicht conform de Jeugdwet. Een keer per jaar doet de gemeente onderzoek naar de *ervaringen van cliënten* van de Jeugdzorg met de *toegang tot de jeugdzorg, de uitvoering* ervan en de *effecten* van de ontvangen hulp. De vorm van het onderzoek is aan de gemeente om te bepalen.

Onderwerp van het onderzoek

Het cliëntervaringsonderzoek Jeugdhulp 2021 is gericht op kinderen die mee deden met de groepstraining van *Oké op school* binnen de aanpak van *Sterk in de wijk*. Dit is een preventief jeugdhulp programma, uitgevoerd door Oké op school (Triade Vitree) in samenwerking met Jeugdgezondheidszorg. De doelgroep voor deze aanpak betreft in principe alle kinderen en jeugdigen over wie professionals of ouders zich zorgen maken.

Doelgroepen methode

Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoek, omdat het inzicht geeft in motieven en redenen: waaróm gaat het beter op school of wat had anders wél geholpen? In het rapport staan veel citaten van de geïnterviewde kinderen. Dit maakt de uitwerking van de Jeugdwet in de praktijk aanschouwelijker dan percentages.

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit basisschoolleerlingen, de trainingen in het voortgezet onderwijs waren ten tijde van het onderzoek al afgerond. De trainers van Vitree hebben aan de kinderen die de training bij hen volgden een informatiebrief over het clienttevredenheidsonderzoek meegegeven. Als ouders geen bezwaar hadden dat hun kind werd geïnterviewd, konden zij hun toestemming geven door een handtekening op deze brief te zetten en teruggeven aan de trainer. De interviews vonden plaats op school. De kinderen kregen na het interview een cadeaukaart van Intertoys.

Veertien kinderen, verspreid over vier verschillende trainingen, zijn geïnterviewd in groepsvorm in de periode van 24 juni tot en met 5 juli 2021. De trainingen werden gegeven door drie verschillende trainers; de Concentratie training en de Faalangstreductie training werd gegeven door dezelfde trainer. De geïnterviewde kinderen waren tussen de 9 en 12 jaar.

Training/module	Groep	School	Aantal geïnterviewde leerlingen
Concentratie training	Groep 7,8	De Windwijzer	2 leerlingen
Rots & Water ¹ training	Groep 6 ²	De Argonaut	3 leerlingen
Rots & Water training met de hele klas	Groep 8	Odyssee	5 leerlingen
Faalangstreductie training	Groep 6,7,8	De Ontdekking	4 leerlingen

Anonimiteit

Respondenten deden anoniem mee aan onderzoeken van O&S. Anoniem betekent dat antwoorden niet zijn terug te leiden tot degene die de antwoorden heeft gegeven, ook niet indirect.

¹ Rots en water: voor kinderen die gepest worden en/of willen leren voor jezelf op te komen.

² Deze kinderen waren wel iets ouder, omdat ze groep 6 over deden.

Bijzonder jaar

Door corona was 2021 een bijzonder jaar. Zo heeft Oké op school haar werkwijze moeten aanpassen, doordat er niet meer wijkgericht getraind kon worden. Om alle scholen toch te kunnen bedienen is er voor gekozen om modules (verkorte training) en klassikale trainingen op school te bieden. Door de beperkingen was het ook niet mogelijk dat de ouder(s) of verzorger(s) van de kinderen aanwezig waren bij het interviews. In dit cliëntervaringsonderzoek zijn daarom alleen de ervaringen van de kinderen opgenomen. Dit geeft wellicht een onvolledig beeld, zo wisten de meeste kinderen niet dat er vooraf aan de training een aanmeldgesprek had plaatsgevonden. Ook mist bijvoorbeeld het beeld van de ouder(s) of verzorger(s) over de effecten van de training. Dit cliëntervaringsonderzoek geeft het beeld zoals de kinderen de trainingen hebben ervaren. In hun antwoorden waren ze eerlijk, oprecht en bondig!

Toelichting van de trainingen

Soms lopen kinderen op school tegen problemen aan, waardoor ze kunnen vastlopen. Deze problemen kunnen te maken hebben met angsten, concentratieproblemen, emoties en pesten. Om deze problemen te lijf te gaan biedt Vitree de Oké-op-schooltrainingen aan. Bij dit cliëntervaringsonderzoek is gesproken met kinderen uit drie verschillende trainingen. Een volledig overzicht van de trainingen van Vitree is te vinden op www.oke-op-school.nl

Concentratietraining

De concentratietraining is voor kinderen die er last van hebben dat ze zich op school moeilijk kunnen concentreren en snel afgeleid zijn. In een groepje met andere kinderen leren ze wat concentratie is, waarom het soms moeilijk is om hun concentratie vast te houden en wat ze dan het beste kan doen. In de training doen de kinderen concentratiespellen om te kijken hoe het gaat met hun concentratie en waardoor ze worden afgeleid. Ook wordt er gesproken over de werkhouding in de klas en worden er tips gegeven voor een betere werkhouding, zodat ze zich langer/beter geconcentreerd op hun schoolwerk kunnen richten.

Rots en Water

De training Rots en Water is een training om sociale vaardigheden te leren. De vaardigheden hebben betrekking op het voor jezelf leren opkomen, het leren omgaan met pesten en het maken en houden van vrienden. De training is geschikt voor kinderen die het leuk vinden om sociale vaardigheden op een actieve manier aan te leren. De training Rots en Water wordt gegeven in een gymzaal. De kinderen trainen in gemakkelijke kleren en op blote voeten. Door actieve opdrachten leren kinderen de krachten en zwakke punten van de Rots- en de Waterhouding. De Rotshouding leert ze op zichzelf te vertrouwen en hun eigen weg te durven kiezen, dit kan ze helpen om te gaan met bijvoorbeeld groepsdruk. De Waterhouding leert ze luisteren naar de mening van andere. Bij deze houding gaat het vooral over vriendschap, samenwerken en met elkaar praten. De training sluit zo veel mogelijk aan bij de leerdoelen van de leerlingen.

Faalangstreductietraining

De training in het omgaan met gevoelens van faalangst is er voor leerlingen die vaker bange gedachten hebben en willen leren hoe zij faalangst kunnen verminderen. De training heeft een opbouw van verschillende onderwerpen en werkvormen om de faalangst meer inzichtelijk te krijgen. Door de kennis die deelnemers opdoen zijn ze beter in staat om middels oefeningen de faalangst te doen verminderen. Ze krijgen ook een werkboek mee met theorie en thuisopdrachten. Ouder(s)/verzorger(s) en de aanmelders van school worden per week op de hoogte gebracht via wekelijkse mails van de trainer. De training sluit zo veel mogelijk aan bij de leerdoelen van de groep.

Bevindingen

Toegang tot de training

Voordat een kind start met een training wordt hij/zij samen met ouder(s) of verzorger(s) uitgenodigd voor een individueel aanmeldgesprek. Hierin wordt de motivatie besproken van het kind om deel te nemen aan de training en de doelen waar het kind aan zou willen werken. Door de coronamaatregelen was dit nu niet mogelijk. De trainers hebben dit aanmeldgesprek telefonisch afgenomen met de ouder(s) of verzorger(s). Daarom kon maar één kind (Concentratie training) zich een aanmeldgesprek herinneren.

Alle kinderen volgden de training op aanraden van de leerkracht en/of ouders:

“Bij het oudergesprek op school bespraken mijn ouders met de juf wat het beste zou zijn om de angst voor de Cito-toets op te lossen. De IB-er (intern begeleider) kwam met deze training.”

De meeste kinderen hebben niet lang hoeven te wachten voordat de training begon. Alleen de twee kinderen die de Concentratietraining hebben gevolgd hebben een jaar wachten. Dat had te maken met de schoolsluiting door de coronamaatregelen. Door corona liep het schooljaar toch anders dan verwacht, dus het wachten op de training werd door hen niet als een issue ervaren.

Doel van de training

Het doel van de training is duidelijk voor de kinderen, maar per kind kan het doel verschillen. Een kind formuleert in het begin van de training de eigen doelen. De kinderen weten vooraf goed waarom ze naar de training gaan en ze weten wat ze er willen leren. Dit is in samenspraak gebeurd met de leerkracht en/of de ouders. De kinderen zijn erg geïnteresseerd aan hun eigen doel. Tijdens de interviews werden de doelen meteen kort en krachtig geformuleerd, zonder na te denken, zonder te haperen. Zo gebruikt de een de training Rots & Water om met anderen te kunnen omgaan, de ander gebruikt het om met pestgedrag te kunnen omgaan. Een kind gaf aan Rots & Water te volgen omdat ze geen zelfvertrouwen meer had, omdat ze op de vorige school werd gepest. Bij de Concentratie training gaven de kinderen aan de training te willen gebruiken om zich nog beter te kunnen concentreren, naast de fysieke hulpmiddelen die ze al gebruiken. En bij de Faalangstreductie training hadden de kinderen als doel meer zelfvertrouwen te krijgen zodat ze vragen durfden te stellen (aan vreemden) en niet meer bang waren om fouten te maken.

Inhoud en uitvoering van de training

Als er wordt gevraagd naar de inhoud van de trainingen, springen in alle vier de groepsinterviews kinderen op om opdrachten voor te doen. Over de actieve opdrachten zijn ze enthousiast, ze praten door elkaar heen en verbeteren elkaar als ze vinden dat de ander de opdrachten niet goed voor doet of niet goed uitlegt.

“Er was ook een oefening over de houding en manier van staan: niet inzakken, armen op heuplengte, beetje door knieën. Als een boom die niet om kan vallen. Want als je zo staat, word je niet zomaar omgeduwd.”

Niet alle opdrachten werden altijd even goed begrepen.

“We deden tijdens de training een opdracht met de roze olifant, daar mag je dan niet aan denken. Ik snap deze opdracht niet zo goed.”

Bij de ene training werd gebruik gemaakt van lesmateriaal, een werkboekje en huiswerk, bij de andere training niet. Bij een training was er wel lesmateriaal, maar buiten de lessen om werd daar geen gebruik van gemaakt. Gedeeltelijk lag de keuze van het maken van huiswerk ook bij het kind zelf. Zo werd er bij de Faalangstreductie training gebruik gemaakt van een stappenplan om het doel te bereiken.

“Er stond een stappenplan in het boekje. Elke week kwam er weer een stapje bij, van gemakkelijk naar moeilijker. Bijvoorbeeld als het gaat om iets vragen; eerst aan ouders, dan naar vriend, en dan aan een onbekend iemand. Je krijgt een sticker voor elk stapje dat je hebt gedaan.”

“Huiswerk, maar twee bladzijden, kregen we mee naar huis.”

De kinderen die geen huiswerk kregen waren daar heel tevreden over, de kinderen die wel werk mee naar huis kregen waren daar ook heel tevreden over.

De training en de rol van de trainer

De trainingen werden in groepen gegeven. De meeste kinderen ervoeren dat de trainers streng waren, maar nuanceerden deze kwalificering door aan te geven dat het wel goede regels waren.

“De trainer is streng, als je 1x doorheen praat waarschuwt ze al. Wel goede regels.”

“Trainer was lief, wel streng. Ze was zwanger en kon niet met alles meedoen.”

Vier van de vijf geïnterviewde kinderen uit de klassikale training waren niet tevreden over hun trainer. Ze vonden haar niet altijd aardig en consequent. Ze zou ook teveel druk uitoefenen om bijvoorbeeld te leren omgaan met groepsdruk. De andere leerling nuanceerde het beeld door aan te geven dat het soms goed is om te oefenen met mensen die je niet zelf uit kiest en dat door de druk die door de trainer werd uitgeoefend je wel wist waar de eigen grenzen liggen. Drie van de vijf kinderen van deze klassikale training waren ook niet tevreden over de training, ze vonden deze te makkelijk en te kinderachtig, één was neutraal en één was positief. De kinderen uit deze training waren minder gemotiveerd dan de kinderen uit de andere trainingen.

De groep en de groepsdynamiek

Maar één kind vond het lastig om de training met andere kinderen te volgen, de anderen waren hier positief over. Tijdens de interviews reageerden de kinderen bijna niet op de vragen over andere kinderen op de training; wat er fijn aan was of juist niet. De aanwezigheid van de andere kinderen werd als vanzelfsprekend ervaren en daarbij vonden de kinderen het erg fijn om samen de oefeningen te doen.

“Ja, leuk met andere kinderen.”

“Wel leuke activiteiten met meerdere kinderen.”

“Training was leuk met samenwerking.”

Een leerling vond de herkenning van het eigen gedrag ook fijn.

“Ik wilde dat er kinderen zouden zijn die ik ken en ook druk zijn. Normaal zit ik bij kinderen die rustig zijn.”

De kinderen vinden rust in de groep belangrijk. Toen in een groep bleek dat een kind niet op zijn plek zat en daarmee de training te erg voor de anderen verstoort is dit kind, na overleg met de ouders, met de training gestopt en zijn er alternatieven geadviseerd.

Effect van de training

Negen kinderen zijn positief over de effecten van de training, twee neutraal en drie negatief. De kinderen die ontevreden zijn hebben de training met de hele klas gevolgd.

De kinderen die positief zijn geven aan dat ze nu beter in hun vel zitten en handvatten hebben om te handelen als het weer wat minder gaat. Ze hebben dan de oefeningen paraat om zelf uit te voeren. Een paar kinderen geven aan dat ze een beetje zijn geholpen, ze vinden het nog spannend om voor een klas te staan of om iemand aan te spreken.

Positief (9x):

“Ja, de training heeft mij met de dingen en met mijn groepje geholpen. Er zijn veel oefeningen die zijn uitgelegd waardoor ik beter kan concentreren.”

“De training heeft mij best wel geholpen. Ik kan mij meer concentreren als ik moe ben.”

“Ik ben zelfverzekerder, ik voel me minder bang en ik kan beter met alle kinderen omgaan.”

“Ik heb er soms nog wel last van; maar dan ga ik een oefening doen en dan gaat het weer beter.”

Neutraal (2x):

“Ik weet niet of de training mij heeft geholpen.”

Negatief (3x):

“Het leek meer op een legerkamp.”

De kinderen die de training volgen, leerden daar bepaalde oefeningen. Omdat niet alle leerlingen uit hun klas deze training volgen, deelde hun leerkracht sommige oefeningen met de overige kinderen uit deze klas, zoals Chinees boksen. Zo wisten de overige leerlingen waar hun klasgenootjes mee bezig waren en werden ze toch een beetje bij de training betrokken. De kinderen die de training volgden vonden het fijn dat hun leerkracht de rest van de klas erbij betrok door leuke, leerzame en actieve oefeningen te delen.

Beoordeling van de training

De kinderen zijn gevraagd om op een post-its te schrijven wat ze goed vonden aan de training 😊 en wat ze minder goed vonden 😞. De kinderen mochten meerdere positieve en negatieve punten opschrijven.

Toppunten

De kinderen vonden het heel fijn dat ze effect merkten van de training (13x genoemd):

“Ik durf nu dingen aan mensen te vragen.”

De actieve oefeningen worden als positief ervaren en in alle groepen genoemd (7x genoemd):

“De activiteiten vind ik allemaal leuk, leukste is Chinese boksen.”

Bij één groep waren de kinderen heel positief over de trainer (3x genoemd) en in één groep was de trainer streng (2x), maar werd wel als positief beoordeeld:

“Juf legde goed uit wat ze wist en wat ze zei.”

“De trainer is soms streng, ze is rustig.”

Tijdstip en locatie (3x genoemd):

“De plek in de school is fijner, anders moet ik lang rijden.”

Verbeterpunten

In alle vier de groepen was er wel een kind dat aangaf dat er meer bewogen mocht worden en dat sommige oefeningen buiten konden plaats vinden. Dit punt kreeg in alle groepen bijval van de andere kinderen:

“Als we af en toe naar buiten gaan, bijvoorbeeld naar het bos, voor de kasteel-oefening, woordzoeker of buiten pauze houden, wordt de training leuker.”

“Gezelliger maken, zodat we zin hebben. Meer actievere oefeningen.”

“Niet leuk dat we weinig (sta)opdrachten deden, te weinig beweging.”

Twee trainingen vonden tijdens schooltijd (beide trainingen van Rots & Water) plaats en twee na schooltijd (Concentratie en Faalangstreductie). Het is voor de kinderen die de training na schooltijd doen extra lastig om zich op de training te concentreren, na een lange schooldag en als ze vriendjes horen buiten spelen (3x genoemd):

“Binnen mag het raam niet open, er was te veel geluiden buiten van spelende vriendjes.”

In één groep waren vier kinderen negatief over de trainer:

“Is saai, niet altijd aardig en consequent.”

Tijdstip (2x genoemd):

“De training was meteen na de lunch. Hierdoor was het buiten spelen op een ander moment en niet tegelijkertijd met de andere kinderen van school.”

Groeps grootte (1x genoemd):

“Vervelend vond ik aan de training dat ik lang op mijn beurt moest wachten, dat is saai. En het stil zijn.”

Conclusie

Een keer per jaar voert de gemeente het cliëntervaringsonderzoek Jeugdhulp uit naar de *ervaringen van cliënten* van de Jeugdzorg met de *toegang* tot de jeugdzorg, de *uitvoering* ervan en de *effecten* van de ontvangen hulp.

Uit dit onderzoek blijkt dat de kinderen vooraf goed op de hoogte waren van de training die ze gingen volgen en wat het doel van de training was. Ook al kon het doel van de training per kind in dezelfde training verschillen. Het volgen van een training is groepsverband was min of meer vanzelfsprekend voor hen, slechts één kind had de training liever één op één gevolgd. Misschien komt de vanzelfsprekendheid doordat de training op school werd gegeven. In deze omgeving zijn kinderen gewend om in groepen te werken. De andere kinderen in de trainingen kenden ze (in ieder geval van gezicht).

Toegang:

Alle kinderen volgden de training op aanraden van de leerkracht en/of ouders. De meesten kunnen zich geen aanmeldgesprek herinneren. Door corona hebben sommige kinderen iets langer op de training moeten wachten doordat de school gesloten was.

Uitvoering:

De kinderen waren erg enthousiast over de actieve oefeningen en doen ook aanbevelingen voor meer oefeningen en oefeningen die buiten kunnen worden gedaan.

Effecten:

Drie groepen waren erg positief over de training, de resultaten en de trainer. Een groot deel van één groep was negatief over deze punten.

De meeste kinderen hebben baat gehad bij de training en ze hebben handvatten gekregen door de oefeningen om te kunnen handelen in de toekomst.

Gemeente Almere
Afdeling BVLS / Onderzoek & Statistiek
Postbus 2500
1300 AE Almere

Telefoon: 14 036
E-mail: info@almere.nl
Website: www.almere.nl

Juli 2021

Projectnummer: P2021-002
Onderzoekers: Mathijs Tuyman en Mirjam Boon

Gemeente Almere

